

สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
Existing situations, problems and guide development of
knowledge management of public under the office of
chantaburi educational service area

เปรมศักดิ์ จินโจ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 495 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง จำแนกตามขนาดโรงเรียน และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ
4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

5. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ได้แก่

5.1 ด้านการระบุมความรู้ ควรสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ จัดเก็บความรู้ที่มีระบบงานต่อการสืบค้นและนำมาใช้งาน และสรรหาบุคลากรผู้รับผิดชอบส่งเสริมบุคลากรร่วมแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์

5.2 ด้านการพัฒนาความรู้ ควรใช้กลวิธีและสื่อในการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และต้องขยายช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลเสนอผลงานและมีกิจกรรมอื่นๆ

5.3 ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ควรให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ต่อกัน

5.4 ด้านการเข้าถึงความรู้ ควรจัดการความรู้ที่เน้นเฉพาะส่วนของ ICT ให้ได้รายละเอียดขององค์ความรู้ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน

5.5 ด้านการสร้างความรู้ ควรระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการทำงานและหลังจากการทำงาน ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานหรือบุคคลรับผิดชอบในการทำกิจกรรมสร้างความรู้

5.6 ด้านการแบ่งปันความรู้ ควรมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา

5.7 ด้านการเรียนรู้ ควรเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของครู ให้มีทัศนคติทางบวกจากการทำงาน และศึกษาวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were to evaluate the existing situations, problems, and guideline developing of knowledge management in the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area. In this study, the data for research analysis were obtained from the 495 samples who work in the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area 1 and 2 by using the five-ranging scales questionnaire. The frequency, percentage, mathematic mean and standard deviation were used for descriptive statistics analysis. The t – test , One-way ANOVA were used for statistics hypothesis.

The results of the study were as follows:

1. The situations of knowledge management, in the overall of analysis, on the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area was as high level, when the schools were classified by position, school size and location.

2. The problems of knowledge management, in the overall and aspects of analysis, on the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area was at moderate level, when the schools were classified by position, school size and location.

3. When the comparative analysis between the schools based on their position, school size and location were studied; the statistics significant differentials of knowledge managerial situations, overall level, on the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area were found no significant difference

4. Knowledge management problems, overall level classified by position, school size and location, on the schools were statistically significant difference.

5. The development guideline of Knowledge management on the fundamental schools under the Office of Chantaburi Educational Service Area were as follow.

5.1 Knowledge specifications; school should set her visions, storing Knowledge easily to use and promoting personnel for computer – work , supporting the sharing and participating in Knowledge management .

5.2 Knowledge development; the schools should have good communicating strategies and multi-channels to all segmented workers, for receiving and as exchanging idea.

5.3 Knowledge systematic management; knowledge conferences among the schools should be done for experience receiving, presenting and exchanging.

5.4 Knowledge access, two-way ICT should be done. The details of knowledge exchange should be perform .

5.5 Knowledge constructing, the schools should have brain-storming activities for exchanging experience among workers.

5.6 Knowledge sharing, the schools should have cooperation among educational institutions institutes for knowledge transferring and experience exchanging.

5.7 Knowledge learning, the teachers should change their learning and working attitude, and to find out the best way of working.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารและจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ได้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด พบว่า โรงเรียนยังจัดการความรู้ให้กับผู้เรียนแบบเดิมอยู่ โดยการจัดการความรู้แบบเดิมนี้น่าหมายถึงยังใช้วิธีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบครูเป็นผู้ค้นคว้าเนื้อเรื่องให้กับผู้เรียน และนำมาถ่ายทอดโดยครู ซึ่งความรู้ต่างๆ นี้ เราสามารถจัดหาได้จากการนำเอาข้อมูล สารสนเทศ ที่มีอยู่ทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสังคมมาจัดระบบและพัฒนาเป็นองค์ความรู้เพื่อพัฒนาปัญหาของผู้เรียนได้ เป็นอย่างดี เพราะการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของบรรพบุรุษ และท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ได้พยายามนำเอาองค์ความรู้ต่างๆ มาปรับใช้ ร่วมกับแนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการนำกระบวนการจัดการความรู้มาจัด

เป็นกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาการจัดการความรู้มาเสริมสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีจึงเห็นว่าองค์ความรู้ต่างๆ ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีความหลากหลายและจะสามารถเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดความรู้ เกิดแนวความคิดสร้างสรรค์ และยังฝึกให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจระบบขององค์ประกอบต่างๆ ของสารสนเทศได้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนพบเห็นในท้องถิ่นหรือในชีวิตประจำวัน นอกเหนือจากห้องเรียนและจากประสบการณ์การสอนของครู ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพ ปัญหาและ แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเพื่อเป็นแนวทางการจัดการความรู้ในพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา
5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับใด
3. เปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
4. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
5. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพ ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ผู้บริหารสถานศึกษา ครู สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข การจัดการความรู้ในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น
4. เป็นแนวทางให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้พัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี จำนวน 222 โรงเรียน ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีจำนวน 99 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 133 คน และครู จำนวน 1,511 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีจำนวน 123 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 147 คน และครู จำนวน 1,392 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 3,183 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากกลุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 และผู้เชี่ยวชาญ คือ นักบริหาร นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติ โดยการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้นักบริหาร จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน และผู้บริหาร จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และที่ตั้งของสถานศึกษา
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ ด้านการระบุนวัตกรรม ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแบ่งปันความรู้ และด้านการเรียนรู้
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ ด้านการระบุนวัตกรรม ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแบ่งปันความรู้ และด้านการเรียนรู้
- ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ได้แก่ ด้านการระบุนวัตกรรม

ความรู้ ด้านการพัฒนาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแบ่งปันความรู้ และด้านการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 495 ชุดและได้รับแบบสอบถามส่งคืน 495 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100
2. ส่งหนังสือเจตนาธรรมของผู้วิจัย และระบุเงื่อนไขในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ คัดแยกเพื่อนำไปวิเคราะห์
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้น้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้ แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา และครู โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)
4. เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแยกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)
5. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาครัฐ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี” ผู้วิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการระบุนความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ และด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการแบ่งปันความรู้ ด้านการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาความรู้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการระบุนความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้ เช่น คู่มือในการจัดทำสาระ การเรียนรู้รายวิชาต่างๆ เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้จากภายนอกมาให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศการจัดการความรู้เป็นรายบุคคล

1.2 ด้านการพัฒนาความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนความรู้ที่ใช้ในองค์กรเพื่อเผยแพร่ ให้สถานศึกษาอื่นได้นำไปใช้ ครูผู้สอนมีการสร้างความรู้ขึ้นมาใช้เอง และสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมและอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้

1.3 ด้านการจัดระบบความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบความรู้อย่างเป็นระบบ สถานศึกษามีการคัดแยก ความรู้ที่ทันสมัย เป็นประจำทุกปี และสถานศึกษามีวงจรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลเป็นความรู้ที่ เป็นลายลักษณ์อักษร

1.4 ด้านการเข้าถึงความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดการความรู้เชิงรุก เช่น ประกาศเสียงตามสายให้บุคลากรและนักเรียนได้ ทราบข้อมูลข่าวสารใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลความรู้ที่โรงเรียนสร้างขึ้นไว้ในที่เดียวกัน เพื่อความสะดวกในการค้นหา สถานศึกษามีการทำหนังสือเวียนแจ้งข้อมูลแก่บุคลากรทันที หลังจากได้รับประกาศ ข่าวด่วนหรือข้อมูลใหม่ๆ

1.5 ด้านการสร้างความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนแสดงความคิดเห็น สถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากร ทุกคนนำเสนอความคิดและสร้างระบบการทำงานใหม่ และสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของ บุคลากรในสถานศึกษา

1.6 ด้านการแบ่งปันความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างสถานศึกษา สถานศึกษาจัดประชุม เพื่อปรับปรุงการจัดการความรู้ในเรื่องต่างๆ และบุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการ ปฏิบัติงานแต่ละวัน เช่น คอมพิวเตอร์ ปริ้นเตอร์ สแกนเนอร์ เป็นต้น

1.7 ด้านการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการถ่ายทอดวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดให้กับบุคลากร ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษานำข้อเสนอแนะจากครูผู้สอนไปทบทวนปรับปรุง และพัฒนาร่วมกัน และสถานศึกษานำการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เช่น การพูดคุย, ซักถาม, การเสวนา เป็นต้น

2. ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ด้านการระบุนความรู้ และด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการระบุนความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ร่วมกับบุคลากรใน สถานศึกษาอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้ สถานศึกษามีปัญหาในการจัดการความรู้ด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นรายบุคคล และสถานศึกษามีปัญหาในแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการพัฒนาความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนความรู้ที่ใช้ใน องค์กรเพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษาอื่นได้นำไปใช้ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำนวัตกรรม มาใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ และครูผู้สอนมีปัญหในด้านการสร้างความรู้ด้วยกระบวนการของระบบ เช่น ใช้ P-D-C-A หรือ P-A-O-R

2.3 ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการตรวจสอบ ดูแลข้อมูลทางเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบัน เสมอ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดหาหนังสือใหม่ ๆ เข้าไว้ในห้องสมุด และสถานศึกษามีปัญหาในด้านการ จัดทำแผนพับ วารสาร เอกสารวิชาการต่าง ๆ

2.4 ด้านการเข้าถึงความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านเว็บไซต์ของ องค์กร สถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดทำระบบสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ เช่น ฐานข้อมูล กลุ่มสาระ การเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และสถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดทำสมุดบันทึก เพื่อบันทึกแหล่งที่มาของ ความรู้ ประเภทของความรู้ และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

2.5 ด้านการสร้างความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน สถานศึกษามีปัญหาในด้านการจัดทำผลงานของโรงเรียน ครู และนักเรียนขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ และสถานศึกษา มีปัญหาในด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนนำเสนอความคิดและสร้างระบบการทำงานใหม่

2.6 ด้านการแบ่งปันความรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหา น้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการเชิญวิทยากรจากเขตพื้นที่การศึกษามอบบรรยายในการ จัดการความรู้แนวใหม่ ๆ สถานศึกษามีปัญหาในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างสถานศึกษา และบุคลากร ในสถานศึกษามีปัญหาในด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานแต่ละวัน เช่น คอมพิวเตอร์ ปรี้นเตอร์ สแกนเนอร์ เป็นต้น

2.7 ด้านการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีปัญหาในการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงาน สถานศึกษามีปัญหาในการเรียนรู้จากการจำ เช่น กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติต่างๆ และนำมาประยุกต์ใช้เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง และสถานศึกษามีปัญหาในการสนับสนุนให้นำความรู้ใหม่ๆ มาทดลองใช้ในการปฏิบัติงาน

3. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้เสนอแนะรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านการระบุนความรู้ ควรสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ จัดเก็บความรู้ที่มีระบบงานต่อการสืบค้นและนำมาใช้งาน และสรรหาบุคลากรผู้รับผิดชอบส่งเสริมบุคลากรร่วมแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์

5.2 ด้านการพัฒนาความรู้ ควรใช้กลวิธีและสื่อในการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และต้องขยายช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลเสนอผลงานและมีกิจกรรมอื่นๆ

5.3 ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ควรให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ต่อกัน

5.4 ด้านการเข้าถึงความรู้ ควรจัดการความรู้ที่เน้นเฉพาะส่วนของ ICT ให้ได้รายละเอียดขององค์ความรู้ สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน

5.5 ด้านการสร้างความรู้ ควรระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการทำงานและหลังจากการทำงาน ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานหรือบุคคลรับผิดชอบในการทำกิจกรรมสร้างความรู้

5.6 ด้านการแบ่งปันความรู้ ควรมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา

5.7 ด้านการเรียนรู้ ควรเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของครู ให้มีทัศนคติทางบวกจากการทำงาน และศึกษาวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษา สภาพ ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาในฐานะผู้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยตรงโดยตรง จะเห็นได้ว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ความสำคัญในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรีโดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรทุกคนร่วมตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ กระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนา ทดลองปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ ทางการศึกษา สนองความต้องการความรู้ของผู้ร่วมงานในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา มาสุวรรณ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีการปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรีโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ต้องพิจารณาแหล่งความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างเหมาะสมทั้งในมิติของระดับตำแหน่งงาน ระดับหน้าที่งานและระดับรายบุคคล แต่ละรายซึ่งความรู้แต่ละคนต้องมีเครื่องมือที่จะเข้าถึงความรู้ รวมทั้งต้องกำหนดแหล่งความรู้ที่องค์กรจำเป็นต้องเข้าถึง และแสวงหาความรู้เหล่านั้นให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ชายสวัสดิ์ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นขั้นตอนการจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง จำแนกตามขนาดโรงเรียน และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรีได้ดำเนินการตามวิสัยทัศน์พันธกิจ นโยบาย และเป้าหมายของการจัดการความรู้ มีการจัดประชุมปฏิบัติการ ให้ทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนมีการแจ้งนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรอันเดียวกันให้กับโรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัด จึงทำให้ผู้บริหารและครูมีการรับรู้และการปฏิบัติการจัดการความรู้ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล ศรีขวัญใจ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการจัดการความรู้โดยรวม อยู่ในระดับน้อย

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จังหวัดจันทบุรีอาจมีตำแหน่ง และที่ตั้งแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะมีกลวิธีและสื่อในการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และต้องขยายช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลเสนอผลงานและมีกิจกรรมอื่นๆ เช่น มีการทำจดหมาย ข่าวสาร จุลสาร มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีมุมกาแฟแลกเปลี่ยน จัดรูปแบบใดๆ ที่เป็นทางการ และได้แบบปฏิบัติที่ดีเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติสร ณ อุบล (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ในระบบการศึกษาทางไกลผ่านระบบออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย ชุมชน ความร่วมมือกัน ความน่าเชื่อถือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการศึกษาทางไกลผ่านระบบออนไลน์ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลและเวลา การขาดการพบปะกันโดยตรงและการกระตุ้นทางสังคม อุปสรรคทางภาษาและวัฒนธรรม ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อถือซึ่งกันและกัน ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้เสนอแนะรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านการระบุความรู้ ควรสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ จัดเก็บความรู้ที่มีระบบงานต่อการสืบค้นและนำมาใช้งาน และสรรหาบุคลากรผู้รับผิดชอบส่งเสริมบุคลากรร่วมแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์

5.2 ด้านการพัฒนาความรู้ ควรใช้กลวิธีและสื่อในการสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม และต้องขยายช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลเสนอผลงานและมีกิจกรรมอื่นๆ

5.3 ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ควรให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่ หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ต่อกัน

5.4 ด้านการเข้าถึงความรู้ ควรจัดการความรู้ที่เน้นเฉพาะส่วนของ ICT ให้ได้รายละเอียดขององค์ความรู้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน

5.5 ด้านการสร้างความรู้ ควรระดมความคิด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างการทำงานและหลังจากการทำงาน ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานหรือบุคคลรับผิดชอบในการทำกิจกรรมสร้างความรู้

5.6 ด้านการแบ่งปันความรู้ ควรมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของบุคลากรในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา แล้วนำข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา

5.7 ด้านการเรียนรู้ ควรเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของครู ให้มีทัศนคติทางบวกจากการทำงาน และศึกษาวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการระบุความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและปฏิบัติได้ รวมทั้งการจัดการความรู้ด้านการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นรายบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องเร่งศึกษาและทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งในเรื่องการจัดการความรู้ และพัฒนาสถานศึกษาด้วยการจัดการความรู้

2. ด้านการพัฒนาความรู้ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนความรู้ที่ใช้ในองค์กร เพื่อเผยแพร่ให้สถานศึกษาอื่นได้นำไปใช้และต้องส่งเสริมให้ครูนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องมีการแสวงหาความรู้มาพัฒนาครูให้สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ นำแผนการเรียนรู้ไปใช้จัดกิจกรรมกับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

3. ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ สถานศึกษาควรศึกษาในด้านการกระบวนการตรวจสอบดูแลข้อมูลทางเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบันเสมอและจัดหาหนังสือใหม่ ๆ เข้าห้องสมุดรวมทั้งจัดทำแผ่นพับ วารสารและเอกสารวิชาการต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องกำหนดผู้รับผิดชอบ และกำหนดความรู้ที่ต้องจัดเก็บในแต่ละสาระการเรียนรู้ไว้ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น CD VCD และมีการจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ รวบรวมเอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทำให้สะดวกต่อการนำไปใช้เมื่อต้องการ

4. ด้านการเข้าถึงความรู้ สถานศึกษาควรศึกษาในด้านการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านเว็บไซต์ขององค์กรและจัดทำระบบสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการ เช่น ฐานข้อมูล กลุ่มสาระการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามองเห็นความสำคัญด้านข้อมูลข่าวสารที่บุคลากรทางการศึกษาควรได้รับรู้อย่างรวดเร็วโดยพร้อมเพรียงกันทั่วทั้งองค์กร เพื่อเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา

5. ด้านการสร้างความรู้ สถานศึกษาควรปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งจัดทำผลงานของโรงเรียน ครูและนักเรียนขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์พร้อมทั้งเสนอให้บุคลากรทุกคนนำเสนอความคิดและสร้างระบบการทำงานใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องมีการสร้างสื่อและนวัตกรรมประกอบการสอน เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม เครื่องฉายภาพอย่างง่าย หรือสื่อ CAI ประกอบการสอน คู่มือประกอบการสอน เป็นต้น

6. ด้านการแบ่งปันความรู้ สถานศึกษาควรศึกษาในด้านการเชิญวิทยากรจากเขตพื้นที่การศึกษามารายงานในการจัดการความรู้แนวใหม่ ๆ และศึกษาด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีรูปแบบต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนความรู้

7. ด้านการเรียนรู้ สถานศึกษาควรศึกษาในด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงานรวมถึงด้านการเรียนรู้จากการ จำ เช่น กฎ ระเบียบ และแนวทางในการปฏิบัติต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้เมื่อมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงและด้านการสนับสนุนให้นำความรู้ใหม่ ๆ มาทดลองใช้ในการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เน้นการปรับตัวในเชิงรุกเพื่อมุ่งสู่อนาคตที่พึงประสงค์ โดยผ่านการเรียนรู้ของบุคคลและทีมเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาของการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐและเอกชนเป็นรายกรณี

2. ควรศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลให้การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้

3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี

4. ควรมีการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดอื่นๆ ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบที่นำเสนอโดยสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาสังคม (สคส.) หรือสถาบันอื่นๆ

5. ควรมีการศึกษาการจัดการความรู้เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูษ ดวงมาก. (2547). การศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงานบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ศูนย์บริการโทรศัพท์นครหลวง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สาขาวิชาอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เดือนใจ รักษาพงศ์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ดุษฎีนิพนธ์ การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญญา มาศวรรณ. (2551). ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประมวล ศรีขวัญใจ. (2550). การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจารณ์ พานิช. (2547). การจัดการความรู้เพื่อคุณภาพที่สมดุล. วันที่ค้นข้อมูล 20 เมษายน 2552, เข้าถึงได้จาก <http://www.anamai.moph.go.th/newsletter/kru/vijarn01.html>.
- _____ (2548). การจัดการความรู้ในโรงเรียน. วันที่ค้นข้อมูล 12 เมษายน 2552, เข้าถึงได้จาก <http://kmi.trf.or.th/Vicharn.thml>.
- วิลาวลัย มาคุ้ม. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อดิสร ณ อุบล. (2552). การจัดการความรู้ในระบบการศึกษาทางไกลผ่านระบบออนไลน์. Retrieved September 20, 2552, Form http://www.cs.york.ac.uk/mis/docs/km_in_olde.pdf.